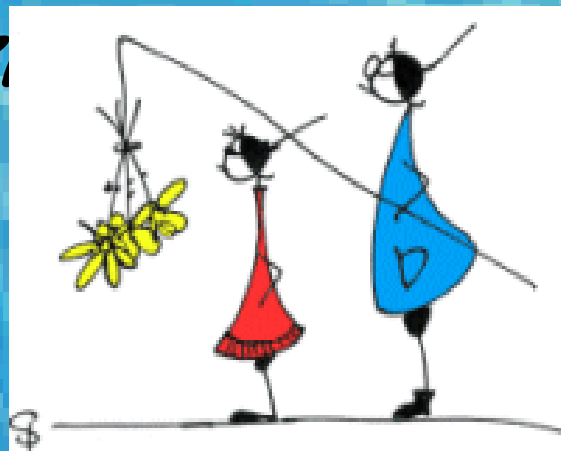

*"Umysł nie jest naczyniem,
które należy napętnić,
lecz ogniem, który
trzeba roz*

(Plutarch)

EFEKTYWNOŚĆ NAUCZANIA A MOTYWACJA UCZNIA DO NAUKI JĘZYKA OBCEGO

Opracowała: Halina Staniek - doradca metodyczny języka niemieckiego

**EFEKTYWNOŚĆ – „pozytywny wynik,
skuteczność, sprawność.”**

**Efektywne nauczanie pojmowane jest jako
wzrost lub utrzymywanie się na wysokim
poziomie chęci (czyli motywacji) do nauki,
zarówno pod kierunkiem nauczyciela jak
i samodzielnej, oraz wzrost kompetencji
uczniów.**

**Klucz do efektywności nauczania tkwi, przede
wszystkim w motywacji i kompetencji
nauczyciela.**

Motywacja to coś, co skłania nas do działania nakierowanego na osiągnięcie pewnego celu.

Motywacja to stan gotowości do podjęcia działania lub proces pobudzający działanie człowieka.

Motywacja to ogół bodźców zarówno zewnętrznych jak i wewnętrznych, powodujących gotowość ucznia do uczenia się.

Motywacja zewnętrzna → tendencje do podejmowania i kontynuowania działania ze względu na pewne konsekwencje, do których one prowadzą, związane z poczuciem, że przyczyna i kontrola działania ma charakter zewnętrzny i nie zależy od nas.

Motywacja zewnętrzna stwarza zachętę do działania, które jest w jakiś sposób nagradzane lub pozwala uniknąć kary.

Motywacja zewnętrzna wiąże się z:

- uczeniem się bez zwracania większej uwagi na przydatność przyswajanych treści
- brakiem przyjemności z uczenia się
- preferowaniem zadań o niskim poziomie trudności, aby poradzić sobie z nimi bez zbytniego wysiłku
- ze skupieniem uwagi na zdobywaniu konkretnych ocen i na celu (uzyskanie nagrody uniknięcie kary), do którego zmierza, mniej zaś samej pracy.

Motywacja zewnętrzna

nagroda,

„Chcę, bo widzę korzyści”

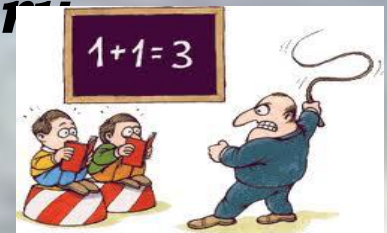
ocena,

akceptacja,

zewnątrzny nacisk w formie nadzoru lub nakazu. „Robię to, żeby uniknąć nieprzyjemnych konsekwencji”

Motywacja wewnętrzna → tendencje do podejmowania i kontynuowania działania ze względu na jego treść, czyli osobistą satysfakcję lub przyjemność. Cechą tej motywacji jest ciekawość, związana z potrzebą samo determinacji i skuteczności działania.

Chcę, bo lubię
Chcę, ale nie muszę.
Uczę się dla siebie, a nie dla stopni.
Uczę się, bo to działanie sprawia mi przyjemność.

Jak uczyć, żeby uczniowie chcieli się uczyć, jak w systemie obowiązkowej edukacji, gdzie uczniowie zmagają się z narzuconymi z zewnątrz wymaganiami programów nauczania?

Jak sprawić, aby uczeń sam chciał się uczyć i odczuwał przyjemność płynącą z nauki, czyli wykształcił w sobie motywację wewnętrzną tak potrzebną w długodystansowym procesie uczenia się?

Zasady motywowania uczniów na lekcjach języka obcego

budowanie wiary uczniów we własne możliwości

skupianie uwagi na celach dydaktycznych, czyli wartości i oczekiwaniu

zasada różnorodności

tworzenie miłej, bezstresowej atmosfery nauczania

wzbudzanie zainteresowań przedmiotem nauki

Budowanie wiary uczniów we własne możliwości

Zadania nauczyciela:

- utrwalenie w uczniach przekonania, że swoje sukcesy zawdzięczają połączeniu odpowiednich zdolności i wkładu pracy. Przyczyną zaś niepowodzenia jest brak stosownej wiedzy, źle dobranej strategii działania lub niewystraszający nakład pracy, nie zaś brak zdolności
- dostarczanie im sensownej informacji zwrotnej, zamiast porównywania, czy wypowiedzi oceniającej.

"Skuteczna pochwała wyraża uznanie pracy ucznia lub podziw dla jego wysiłku i kieruje uwagę na włożony wysiłek i osiągnięcie, a nie na to, że ucieszyły one nauczyciela".

(J. Brophy, 2002:69)

- stwarzanie okazji do realnego osiągnięcia sukcesu

Ważne jest "By wymagania znajdowały się w górnej granicy ich możliwości. Zbyt trudne zadania zniechęcają, powodują być może kolejne poczucie porażki, obniżenie samooceny, zbyt łatwe natomiast - nie przyczyniają się do nabycia nowych umiejętności"

(H. Meiza, 2002:20)

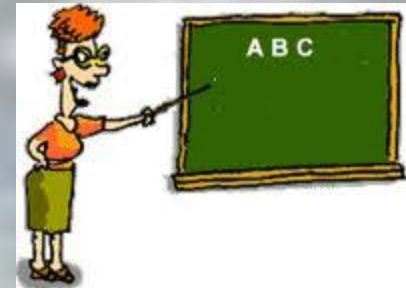
Uczniowie muszą również postrzegać zależność osiąganych wyników od wkładu pracy.

Skupianie uwagi na celach dydaktycznych, czyli wartości i oczekiwaniu

Nauka w oczach uczniów musi mieć sens i być warta starań.

Nauczyciel powinien:

- **uświadamiać uczniom celowość wykonywanych zadań,**
- **kierować uwagi uczniów na samodoskonalenie i osiągnięcie praktycznych umiejętności, które będą procentowały w ich dalszym życiu,**
- **zachęcać uczniów do aktywnego stanowienia celów, tak aby uczniowie czuli się za nie odpowiedzialni.**

Motywacja a cele nauczania

Cele są szczególnie skuteczne, jeśli są:

- bezpośrednie, odnoszą się do właśnie podejmowanego zadania,
- szczegółowe i konkretne,
- ambitne, czyli trudne, lecz osiągalne.

Cele, a nie materiał nauczania powinien stanowić podstawę planowania procesu dydaktycznego, czyli opracowywania rozkładów materiału przez nauczyciela.

Zasady różnorodności

**34% uczniów odbiera większość informacji słuchając,
29% używając wzroku,
37% przez poruszanie się, dotykanie i wykonywanie
czynności**

**Stosowanie metod nauczania uznających różnice
indywidualne uczniów, różne style myślenia, czy
preferowane style poznawcze.**

Ze względu na **styl poznawczy** możemy uczniów podzielić na dwie grupy:

- uczniów preferujących styl globalny**, którzy łatwiej ulegają perswazji nauczyciela i poglądom innych uczniów
- uczniów myślących analitycznie**, opierających się raczej na własnej percepcji i niechętnie ulegających presji innych.

Zasada tworzenie miłej, bezstresowej atmosfery nauczania

"Uczniowie nie zareagują na nasze zabiegi motywacyjne, jeśli będą się bać, żywić urazę lub przeżywać inne negatywne emocje".

(J.Brophy, 2000:34)

Bariery psychiczne w nauczaniu języków obcych

Czynniki wpływające na przebieg procesu nauczania języka obcego spowodowane barierami psychicznymi:

- **wstyd związany z uczestniczeniem w sytuacji, którą uczący się ocenia jako sztuczną,**
- **wstyd przeżywany w związku z byciem ocenianym i obserwowanym przez innych,**
- **negatywne napięcie emocjonalne związane z oczekiwaną porażką,**
- **błędne nastawienie i niezrozumienie procesu uczenia się języka obcego,**
- **niewiedza na temat praktycznego zastosowania nabywanych umiejętności,**
- **silny konformizm jednostki,**
- **schematyzm postrzegania i sztywność myślenia,**
- **poziom samooceny i samokontroli,**
- **brak intuicji językowej lub obawa przed jej wykorzystaniem.**

Wzbudzanie zainteresowań przedmiotem nauki

Skuteczność metod motywacyjnych, zależy od momentu ich zastosowania. Na początku zajęć najważniejsze jest zwrócenie uwagi na **postawy i potrzeby**, w czasie lekcji **na pobudzenie i emocje**, na końcu na **kompetencje i wzmocnienie**.

Wybór metody nauczania

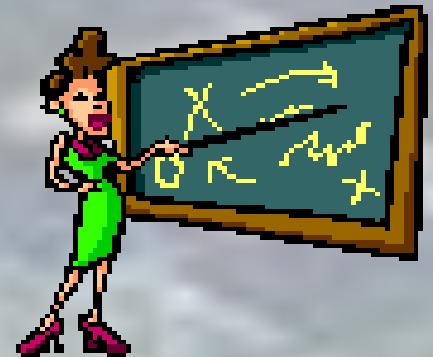
Wybierając metodę nauczania nauczyciel powinien zwrócić uwagę czy metoda ta:

- kładzie nacisk na komunikację językową
- zapewnia dostateczny kontakt z językiem używanym w naturalnym sytuacyjnym kontekście
- pozwala traktować błędy jako naturalny i dopuszczalny element procesu opanowania języka
- uwzględnia w procesie nauczania i uczenia się indywidualizację
- rozwija motywację poprzez omawianie tematów odzwierciedlających potrzeby i zainteresowania uczących się.

Postawy

Co mogę zrobić, aby wyrobić u uczniów pożądane postawy w stosunku do sytuacji dydaktycznej?

**Wysłuchuj uczniów i okaż zrozumienie,
komunikuj pozytywne oczekiwania, zachęcaj i
pomagaj
w ustanowieniu wykonalnych celów.**

Potrzeby uczniów

Jak najlepiej wyjść naprzeciw potrzebom uczniów?

Nauczyciel powinien w tym przypadku

- **zapewnić uczniom komfort psychiczny, brak lęku i napięcia nerwowego,**
- **zachęcić do współpracy, a nie rywalizacji,**
- **wzmocnić samoocenę uczniów.**

Lehrer haben
vormittags recht und
nachmittags frei.

Metody stymulujące

Co w danej czynności dydaktycznej nieustannie będzie pobudzać uwagę uczniów?

Techniki komunikacyjne (operowanie głosem, język ciała), nawiązanie do zainteresowań uczniów, personalizacja, stawianie pytań, uwagi przywracające koncentrację.

Utrzymanie pozytywnego nastawienia grupy przez cały czas trwania czynności,

Zadawanie pytań wywołujących emocje,

Nawiązywanie do spraw i rzeczy ważnych dla uczniów poza szkołą.

Metody nastawione na kompetencje

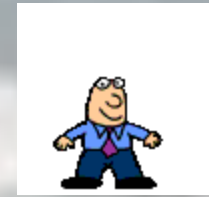
Jak dana czynność dydaktyczna wzmaga lub potwierdza uczniowskie poczucie posiadania kompetencji (w jaki sposób przyczynia się do rozwoju wiedzy i umiejętności)?

Uczniowie muszą dostrzec własne postępy.

Należy

- dostarczyć im informacji zwrotnej i pomóc dostrzec korzyści z osiągnięć, przypisując sukces wystarczającym zdolnościom i nakładowi pracy.**
- skierować uwagę uczniów na korzystne konsekwencje wykonania zadania z powodzeniem (pochwały i nagrody).**

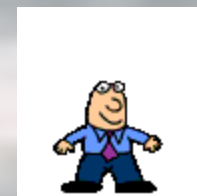
Sukces ucznia

Prawdopodobieństwo odniesienia przez ucznia sukcesu jest tym większe, jeśli:

- **nauczyciel werbalnie i niewerbalnie okazuje uczniom uwagę, życzliwość i sympatię,**
- **nauczyciel reaguje na wszelkie wypowiedzi uczniów (niekoniecznie werbalnie np. uśmiechem czy ruchem brwi),**
- **nauczyciel stosuje nagrody w postaci pochwały, zachęty czy dodatkowej oceny,**
- **proces nauczania jest indywidualizowany, m.in. przeprowadzanie testów diagnostycznych i tworzenie odpowiednich grup zaawansowania,**
- **większa część lekcji prowadzona jest w języku obcym (dostosowanie języka do aktualnego poziomu uczniów),**

Sukces ucznia c.d.

- na zajęciach stosowane są różne typy aktywności, w tym metody aktywne zastosowanie komputera i Internet
 - uczniowie są zachęceni do aktywnego udziału w zajęciach,
- > uczniowie pracują w parach lub małych grupach, wspólnie rozwiązują określone zadania,
- nauczyciel kontroluje klasę i panuje nad przebiegiem poszczególnych ćwiczeń,
 - błędy poprawiane są taktownie i raczej po zakończeniu wypowiedzi ucznia niż w jej trakcie,
- nauczyciel życzliwie odnosi się do trudności, wyjaśniając je natychmiast lub organizując dodatkowe ćwiczenia językowe,
 - tworzone są koła zainteresowań, np. teatralne, literackie czy internetowo-komputerowe,
- uczniowie uczestniczą w pracach związanych z przygotowaniem pomocy naukowych.

„MOTYWACJA DO NAUKI”- WYNIKI ANKIETY

1. Co najbardziej zachęca Cię do nauki?

chęć bycia najlepszym - 30%

Twoje zainteresowania - 40%

chęć zdobywania wiedzy - 20%

zachęty i pochwały rodziców - 25%

miły i życzliwy nauczyciel - 40%

możliwość otrzymania dobrej
oceny – 60%

ciekawie prowadzone lekcje - 35%

inna przyczyna (jaka?) - 0%

„MOTYWACJA DO NAUKI”- WYNIKI ANKIETY

2. Co zniechęca Cię do nauki?

brak pomocy ze strony nauczyciela - 10%

mało wymagający nauczyciel - 5%

brak zainteresowania rodziców - 10%

niesprawiedliwe ocenianie - 50%

lęk przed ocenianiem - 20%

nudne lekcje - 55%

zbyt wymagający nauczyciel - 25%

trudny materiał - 50%

słaba ocena - 35%

inna przyczyna (jaka?) - za dużo nauki w domu - 10%

lenistwo - 5%

***Umiejętność określa to, co jesteś
w stanie zrobić.***

Motywacja determinuje to, co robisz.

***Podejście determinuje, jak dobrze
to robisz.***

/Holtz Lou/

LITERATURA:

- > J. Brophy, "Motywowanie uczniów do nauki", Warszawa, PWN, 2002**
- > H. Meiza, "Sztuka motywowania" w: Edukacja i dialog, 4/2002**
- > M. Szalek "Sposoby podnoszenia motywacji na lekcjach języka obcego", Poznań, Wydawnictwo Reklamowe "Art. Print".**
- > L. Niebrzydowski, „Wpływ motywacji na uczenie się”, W-wa 1987.**
- > E. Lipińska, „Język ojczysty, język obcy, język drugi”, Kraków 2003.**
- > H. Komorowska, „Metodyka nauczania języków obcych”, W-wa 1999.**
- > H. Komorowska, Sukces i niepowodzenie w nauce języka obcego; Wa-wa, WSiP**
- > A. Michońska-Stadnik, Strategie uczenia się i autonomia ucznia w warunkach szkolnych; Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1996**